26/03/2019

Η Παναγία των Ελλήνων: “Αυτός ο λαός θ’ αντέξει γιατί αγαπάει την Παναγία”

/ Νέοι και Εκκλησία

«Αὐτός ὁ λαός θ’ ἀντέξει

γιατί ἀγαπάει τήν Παναγία»

Ὁ Γάλλος περιηγητής François Richard, Ἰησουΐτης μοναχός, στά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, γράφει τά ἑξῆς:

«Ἀπορῶ πῶς μέσα στή φοβερή κατάσταση τῆς Τουρκοκρατίας ἐπιβιώνει ἡ χριστιανική πίστη καί πῶς ὑπάρχουν ἀκόμη στήν Ἑλλάδα Χριστιανοί, γιατί ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Νέρωνα καί τοῦ Διοκλητιανοῦ ὁ Χριστιανισμός δέν ἔχει ὑποστεῖ χειρότερους διωγμούς ἀπό αὐτούς. Θεωρῶ ὅτι αὐτό ὀφείλεται στήν ἀγάπη πού ἔχουν οἱ Ἕλληνες στό πρόσωπο τῆς Παναγίας. Σ᾽ ὅλα τά σπίτια βλέπεις εἰκόνες της.Εἶναι ἡ νοικοκυρά, ἡ φρουρός τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ ἴδιος διαπίστωσα μέ πόση φυσικότητα καί συγκίνηση μιλοῦν στίς οἰκογενειακές τους συζητήσεις γιά τήν Παναγία».

Τό γένος μας, εἶναι ἰδιαίτερα δεμένο μέ τήν Παναγία. Καί μόνο ἀπό τίς καθημερινές ἐκφράσεις ἐπίκλησης, «Παναγία μου!» «Παναγιά μου, βόηθα», φαίνεται ὅτι τό ὄνομά της εἶναι γλυκό ἐντρύφημα στή γλώσσα τοῦ πιστοῦ λαοῦ μας. Ἴσως δέν ὑπάρχει Ἕλληνας Χριστιανός πού δέν προφέρει τό ὄνομά της παρακλητικά καί ἀγαπητικά τουλάχιστον μία φορά τή μέρα. Ἡ Παναγιά τῶν Ἑλλήνων ἔχει ἐξέχουσα θέση στή Βυζαντινή καί νεοελληνική παράδοση καί ζωή. Παντοῦ παροῦσα. Στά τραγούδια τοῦ λαοῦ, στά τραπέζια, στίς χαρές καί λῦπες, στό γάμο καί σ᾽ αὐτό τό θάνατο. Εἶναι τό ἀποκούμπι κάθε πιστοῦ, ἡ παρηγοριά τοῦ ξενιτεμένου, τοῦ ὀρφανοῦ τό στήριγμα, κάθε πονεμένου ἀλλά καί εὐτυχισμένου ἡ ἐλπίδα καί προστασία, καί πάνω ἀπ᾽ ὅλα εἶναι ἡ Μάνα.

«Ἄλλοι σέ κράζουν ἔλεος,
ἐλπίδα ὁ θλιμμένος,
ἐλεημοσύνη ὁ φτωχός,
νερό ὁ διψασμένος,
βασίλισσα τῶν οὐρανῶν σέ κράζει ἡ καμπάνα,
μά ἡ καρδιά μου, Δέσποινα,
αὐτή σέ κράζει Μάνα».

Τραπέζι ἔχει ὁ Ἕλληνας; Θά φωνάξει ὀπωσδήποτε συνδαιτημόνα καί τήν Παναγιά του μέ τό πρῶτο τραγούδι τῆς τάβλας: «Σ᾽ αὐτή τήν τάβλα πού εἴμαστε σέ τοῦτο τό τραπέζι τόν ἄγγελο φιλεύουμε καί τό Χριστό κερνᾶμε καί τήν Κυρά τήν Παναγιά τήν διπλοπροσκυνᾶμε, νά μᾶς χαρίσει τά χρυσά κλειδιά τοῦ παραδείσου».

Γάμο κάνουν οἱ Ἕλληνες; Θά φωνάξουν πρῶτα τήν Παναγιά μέ τό Μονογενῆ της νά εὐχηθοῦν στούς νεόνυμφους: «Ἔλα, Κυρά μου Παναγιά, μέ τό Μονογενῆ σου στ᾽

ἀντρόγυνο πού ἔγινε νά δώσεις τήν εὐχή σου».

Ἀποκοίμιζε ἡ μάνα τό παιδί της; Στήν ἀγκαλιά τῆς Παναγιᾶς θά τό παρέδιδε μέ τό γλυκό καί σιγανό νανούρισμά της: «Ἔλα Χριστέ καί Παναγιά καί πάρ᾽ το στούς μπαξέδες καί γέμισε τούς κόρφους του λουλούδια μενεξέδες. Κοιμᾶται τό παιδάκι μου κανείς μήν τό ξυπνήσει, ὥσπου νά ρθεῖ ἡ Παναγιά νά τό γλυκοφιλήσει».

Ὁ πόνος τῆς ξενιτιᾶς χωρίς τήν παρηγοριά τῆς Παναγιᾶς ἦταν ἀσήκωτος: «Στά νιάμερα τῆς Παναγιᾶς θ᾽ ἀνάψω μιά λαμπάδα, νά φέρει τό παιδάκι μου αὐτή τήν ἑβδομάδα».

Κάθε πόνο, κάθε δάκρυ ὁ λαός μας τό᾽ κανε τραγούδι προσευχή στήν Παναγιά του, γιά νά τό ἀπαλύνει καί νά ἀπαλειφθεῖ: «Χριστέ καί Παναγία μου, καί Παντοκράτορά μου, πάρετε πίσω τούς καημούς καί φέρτε τή χαρά μου».

Ὄχι μόνο ὁ ἁπλός λαός ἀλλά καί οἱ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, καί ὅλοι σχεδόν οἱ νεοέλληνες λογοτέχνες καί ποιητές μας, ὑμνοῦν μέ τή γραφίδα τους τήν Παναγία. Δέν ὑπάρχει σχεδόν κανένας πού νά μήν ἔχει ἔστω μία ἀναφορά, σεβαστική καί ἀγαπητική, στό πρόσωπο τῆς Θεοτόκου.

Παντοῦ σέ κάθε μέρος τῆς Ἑλλάδος τή βλέπεις, τήν ἀκοῦς καί τήν ὀσφραίνεσαι. Στή στεριά καί τά νησιά, σέ πόλεις καί χωριά, σέ βουνά καί κάμπους εἶναι χτισμένες ἀμέτρητες ἐκκλησιές, μοναστήρια καί ταπεινά ρημοκκλήσια «παλάτια τῆς ταπεινῆς Βασίλισσας», ὅπως λέει ὁ Κόντογλου.

Τήν Παναγιά στόν τόπο μας τήν ἀκοῦς καί τή γνωρίζεις καί μέ τά τόσα ὀνόματα πού τῆς ἔδωσε ἡ Ὀρθοδοξία στήν ἑλληνική γλῶσσα, καί βρίσκονται μέσα στά βιβλία τῆς Ἐκκλησίας ἤ εἶναι χαραγμένα στά εἰκονίσματά της. Ὅσο γιά τούς ὕμνους της, εἶναι πραγματικά ἀμέτρητοι σάν τά ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ καί τούς σύνθεσαν ἅγιοι ὑμνογράφοι «Θίασος πνευματικός».

Μιά ὁλόκληρη Ἑλλάδα ὑμνεῖ τήν Παναγία καί μέ τά τόσα τοπωνύμια, τούς δρόμους της, τά χωριά της καί τά νησιά της καί τά καράβια της ἀκόμα, πού ἔχουν τό ἅγιο ὄνομά της. Κάθε διαμέρισμα τῆς πατρίδας μας ἔχει τή δική του θαυματουργή εἰκόνα τῆς Παναγιᾶς. Μοσχοβολάει κυριολεκτικά ὁ τόπος μας ἀπ᾽ ἄκρη σ᾽ ἄκρη ἀπό τήν πνευματική εὐωδία της πού ρέει καί αἰσθητά ἀπό τίς μυροβλύζουσες εἰκόνες της. Ποιός δέν ἔχει ὀσφρανθεῖ τό ἅγιο μύρο τῆς Παναγίας Μαλεβῆ, πού ρέει ἀπό τό 1960 ἄπαυτα, καί τό μύρο τῆς Μυροβλύτισσας τῆς

Ἄνδρου πού ρέει, ἐπίσης ἄπαυτα, ἀπό τό 1986 καί ἐξῆς!

Ἀλλά ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες ἔχουμε καί ἄλλους λόγους πού μᾶς δένουν τόσο μέ τήν Παναγία μας. Ἡ πανίερη μορφή της εἶναι συνυφασμένη καί μέ τήν ἐθνική μας ὕπαρξη. Μᾶς παραστέκεται 2.000 χρόνια. Ὁ ποιητής μας, Κ. Παλαμᾶς, τήν ὀνομάζει «στρατήγισσα καί προστάτισσα τοῦ γένους, πού περιφέρεται παντοῦ, καί κρατάει μακριά τῆς ρωμιοσύνης τόν ἐχθρό». Ὡς ὑπέρμαχος στρατηγός ὑπερασπίζεται τή βασιλεύουσα Πόλη ἀπό τά στίφη τῶν Ἀβάρων, κι ὁ λαός γιά εὐχαριστήρια τῆς ψάλλει πρώτη φορά τούς Χαιρετισμούς της. Ἔτσι ἄντεξε τό Βυζάντιο χίλια καί πλέον χρόνια! Στήν ἅλωση τῆς Πόλης ὁ λαός τή θέλει νά κλαίει μαζί του καί νά τήν παρηγορεῖ! «Μήν κλαῖς Ἀφέντρα καί Κυρά, πάλι δικά μας θά᾽ ναι». Αὐτό τό καταπληκτικό δίστιχο τοῦ δημοτικοῦ μας τραγουδιοῦ, δέν ὑπάρχει σέ τραγούδι ἄλλου λαοῦ, καί δείχνει τό πόσο δεμένος εἶναι ὁ λαός μας μέ τή Μάνα Παναγιά.

Στά χρόνια τά μαῦρα της Τουρκοκρατίας, ὅπως λέει ὁ Γέρος τοῦ Μοριᾶ, «παντοῦ ἡ Παναγία ἦταν πού βοήθησε τούς Ἕλληνες νά ψυχωθοῦν». Γνωστή εἶναι καί ἡ παράκληση τοῦ Καραϊσκάκη στήν Προυσιώτισσα. «Παναγία μου, ἐσύ γυναίκα εἶσαι καί σ᾽ ἀρέσουν τά ὡραῖα. Βοήθα μας νά λευτερώσουμε τόν τόπο, καί θά σοῦ ἀσημώσω τήν εἰκόνα σου». Καί τό᾽ καμε τό τάμα του. Ἡ εἰκόνα τῆς Προυσιώτισσας εἶναι ἀσημωμένη ἀπό τόν Γ.Καραϊσκάκη.

Ἀλλά καί στά νεότερα χρόνια, ἡ Παναγία δέν ἐγκατέλειψε τό λαό μας.Εἶναι συγκλονιστικές οἱ μαρτυρίες ἀπό τό μέτωπο στά Βορειοηπειρωτικά βουνά στόν πόλεμο τοῦ᾽40, καί κατόπιν στά χρόνια της κατοχῆς:

«Λίγες στιγμές πρίν ὁρμήσουμε γιά τά ὀχυρά τῆς Μόροβας, εἴδαμε σέ ἀπόσταση περίπου 13 μέτρων μία ψηλή μαυροφόρα νά στέκει ἀκίνητη. Ὁ σκοπός φώναξε. Τίς εἶ; Μιλιά δέν ἀκούστηκε... Τότε σά νά μᾶς πέρασε ὅλους ἠλεκτρικό ρεῦμα, ψιθυρίσαμε. Ἡ Παναγία! Ἐκείνη πέταξε μπροστά σά νά εἶχε φτερά ἀετοῦ. Συνεχῶς αἰσθανόμασταν νά μᾶς δίνει δύναμη».

«Ἡ μάνα μας εἶχε πολύ τήν ἀπαντοχή της στήν Παναγία. Ὅταν μᾶς βρῆκε ἡ Κατοχή ἤμασταν τέσσερα παιδιά ὀρφανά. Εἴχαμε στό ἐρμάρι μας ἕνα λαγήνι ἀλεύρι. Ἡ μάνα μας ἔπαιρνε ἀπό κεῖ καί ζύμωνε καί ἔδινε καί σέ ὅποια φτωχιά τῆς ζητοῦσε,χωρίς νά κοιτάζει ποτέ πόσο ἔμεινε πίσω. Περάσαμε ὅλη τήν Κατοχή καί οὔτε τό ψωμάκι μᾶς ἔλειψε, οὔτε τό λαγήνι μας πάτωσε».

Ἡ παράδοση, ἡ ἱστορία, ἡ καθημερινότητα τό φωνάζει: Οἱ παλιοί ἄνθρωποι μαζί μέ τήν Παναγία ζούσανε. Καθημερινά τήν τιμούσανε. Μάθαιναν ἀπό μικρά παιδιά τούς

Χαιρετισμούς καί τή χαιρετοῦσαν κάθε μέρα.

Σήμερα, στόν καιρό τῆς θλίψης καί τῆς πολυώνυμης κρίσης, πού ἀλλεπάλληλες λῦπες καί συμφορές καλύπτουν σάν κύματα τήν ψυχή μας,προπύργιο καί τεῖχος ἀπροσμάχητο στέκει ἡ Παναγία Μητέρα. «Τῶν λυπηρῶν ἐπαγωγαί χειμάζουσι τήν ταπεινήν μου ψυχήν, καί συμφορῶν νέφη τήν ἐμήν καλύπτουσι καρδίαν Θεονύμφευτε», ψάλλουμε στήν Παράκληση. Τό ὡραιότατο αὐτό κείμενο τῆς μεγάλης Παράκλησης γράφτηκε σέ καιρό μεγάλης κρίσης, ὅταν ἡ βασιλεύουσα Πόλη εἶχε πέσει στά χέρια τῶν Φράγκων (1204). Τό βασίλειο εἶχε μεταφερθεῖ στήν αὐτοκρατορία τῆς Νίκαιας. Ὁ λόγιος καί εὐσεβής αὐτοκράτορας Θεόδωρος Λάσκαρης, μή μπορῶντας νά ἀντιμετωπίσει τά φοβερά προβλήματα τῆς αὐτοκρατορίας,συγχρόνως ἦταν καί ἀσθενής, κατέφυγε στήν Παναγία καί κάνοντας τόν πόνο του προσευχή, συνέθεσε αὐτό τόν ὑπέροχο Παρακλητικό Κανόνα.

Ἄν θέλουμε νά σωθοῦμε, ἔλεγε ὁ Γέροντας Παΐσιος, νά πιάσουμε τήν Παναγία ἀπό τό φουστάνι της, ὅπως τό παιδί τή μάνα του. Καί νά μήν τήν ἀφήνουμε.

Ἡ Παναγία εἶναι γιά ὅλους. Γιά τόν φτωχό καί τόν πλούσιο, γιά τόν μικρό καί τόν μεγάλο, γιά τόν δίκαιο καί τόν ἁμαρτωλό, γιά καθένα πού φωνάζει: Παναγία μου.

– Παναγία μου, εἶπε μία μάνα πού εἶχε δυό παιδιά καί τά δυό χτύπησαν βαριά σέ τροχαῖο. Τό ἕνα στήν ἐντατική καί τό ἄλλο σέ θάλαμο τοῦ νοσοκομείου. Παναγία μου, πήγαινε στό θάλαμο νά προσέχεις τό ἕνα μου παιδί, γιατί ἐγώ πρέπει νά εἶμαι στήν ἐντατική. Κι ὅταν ξέκλεψε λίγο χρόνο καί βγῆκε νά πάει στό θάλαμο νά δεῖ τί γίνεται, εἶδε τήν Παναγία πού σκέπαζε τό παιδί της.

«Μακαρίζομέν Σε, Θεοτόκε Παρθένε, καί δοξάζομέν Σε οἱ πιστοί κατάχρέος», γιά τά θαυμάσια πού ἐνήργησες καί ἐνεργεῖς γιά χάρη μας.

Αὐτός ὁ λαός ἔχει ἐλπίδες. Θ᾽ ἀναστηθεῖ ἀπό τήν τέφρα του, γιατί ἀγαπάει τό Χριστό καί τήν Παναγία μητέρα Του!

Ε. Κ.

ἀπό το περιοδικό «Ἡ Δράση μας»
τεῦχος Αὐγούστου Σεπτεμβρίου 2013

Εκ του ιστοτόπου της Χριστιανικής Φοιτητικής Δράσης xfd.gr